

חשיבות לימוד הירושלמי לפסיקת ההלכה

(עיון בסוגיית תפילת ערבית מוקדמת)

בשנים האחרונות ישנה התעוררות ללימוד התלמוד הירושלמי¹. דומני שהתעוררות היא אך ורק במישור של 'לעסוק בדברי תורה' - בדברים שהיו חתומים לרוב הלומדים והזנחו במהלך מאות השנים האחרונות². במאמר זה ברצוני להראות שיתכנו גם משמעויות הלכתיות מעשיות, לעיסוק מחדש בתלמוד הירושלמי.

א. פסיקת ההלכה כירושלמי

בין הראשונים שהיו רובם ככולם תלמידים של גאוני בבל, היה מוסכם שכאשר יש סתירה בין הבבלי לירושלמי - הלכה כבבלי, וכפי שמסביר הרי"ף בסוף עירובין: "דבתראי היא". אך כאשר יש הלכה או סוגיה בירושלמי שאין לה כלל מקבילה בבבלי, נחלקו הראשונים: מדברי הרי"ף משמע שבמקרה כזה הלכה כירושלמי, וכן סברו במפורש רב האי גאון (קובץ של תשובות הגאונים בהוצאת הרב אסף עמ' 125-126) והרי"ד (שו"ת סי' עז), וכמדומה שכך סברו רוב הראשונים והפוסקים. אך דעת ר' יונתן הכהן מלוניל (מובא בשיטה מקובצת בבא מציעא יב, ב) היא שאין לפסוק כירושלמי בשום עניין, וכן מובא בפירקוי בן באבוי, תלמיד תלמידו של רב יהודאי גאון (תרביץ ב [תרצ"א] עמ' 383-405), מן הטעם שנסתלקה ישיבה מארץ ישראל והיה שם שמד וכו'.

רבים הבינו ששיטת הרמב"ם היא לפסוק לעתים כירושלמי. כך כותב הראב"ד בהשגות להלכות קריאת שמע (ג, ו): "זה הרב דרכו להיות סומך על הירושלמי", וכן כתב הגר"א בכמה מקומות בביאור הגר"א על השולחן ערוך שדרך הרמב"ם לנטות אחר הירושלמי. ודעת הרב קוק היא שבעניינים התלויים בארץ ס"ל לרמב"ם לפסוק כירושלמי נגד הבבלי (משפט כהן סי' לח סעיף ו).

כל הדעות הנ"ל בהבנת הרמב"ם אינן מסתדרות עם פשטות דברי הרמב"ם בהקדמתו למשנה תורה: "אבל כל הדברים שבגמרא הבבלי חייבין כל ישראל ללכת בהם". לכן יש לחקור בצורה יסודית את כל המקומות שבהם נטען שהרמב"ם פוסק כירושלמי, ולבדוק האם לא ניתן להציע הסבר אחר (לדוגמה הסברו של הב"ח, אה"ע סי' ו, שדרכו של הרמב"ם לפסוק "כפשוטה של משנה וברייתא ומימרא דאמוראי" ולא על שינואי דקמשני התלמודא).

במאמר זה כוונתנו להציע כיוון חדש, שאף שבאופן פורמלי לא נפסקה הלכה כירושלמי על ידי הפוסקים, בכל זאת הלכה כמותו במקרים מסוימים שבהם מתברר שבפועל מעולם לא נהג כלל העם בהלכה מסוימת כמנהג בבל, אלא לאורך כל הדורות המשיך לנהוג במנהג הארץ ישראלי הקדום וכדעת הירושלמי.

הסוגיה שבה בחרתי להמחיש את העניין, העסיקה אותי לפני כמה שנים עת יסדתי בקהילתי מניין של קבלת שבת מוקדמת בזמן שעון הקיץ. כפי שנראה בהמשך מפסיקת ההלכה בשו"ע, שהיא כמובן על פי התלמוד הבבלי, עולה שרק אם מתפללים תפילת מנחה לפני פלג המנחה, ניתן להתפלל תפילת ערבית לפני השקיעה (אחרי פלג המנחה). פסיקה זו קשה מאוד ליישום בפועל, כיוון שכידוע ביום שישי קשה מאוד לציבור להגיע בזמן לבית הכנסת, כך שלעתים המניין מתקבץ רק אחרי פלג המנחה, ואז נשאלת השאלה האם לפזר את המניין ולחזור למניין שיתקיים בשעה הרגילה, או שמא אף אם נתפלל מנחה אחרי פלג המנחה יש מקום עדיין להתפלל ערבית מייד אחר כך, אף שזה זמן רב לפני השקיעה.

ב. זמן תפילת מנחה בתלמוד הבבלי ובפוסקים

הסוגיה בשני התלמודים מוסבת על המשנה במסכת ברכות (ד, א):

תפלת השחר עד חצות, רבי יהודה אומר: עד ארבע שעות.

תפלת המנחה עד הערב; רבי יהודה אומר עד פלג המנחה. תפלת הערב אין לה קבע...

על כך נאמר בתלמוד הבבלי (ברכות כז, א):

אמר ליה רב חסדא לרב יצחק: התם [=בהקשר לזמן תפילת שחרית] אמר רב כהנא הלכה כרבי יהודה

הואיל ותנן בבחירתא כוותיה. הכא [=בהקשר לזמן תפילת מנחה] מאי? אישתיק ולא אמר ליה ולא

מיד.

¹ אין הכוונה להתעוררות בתחום המחקר האקדמי, שבו מתעסקים בירושלמי כבר למעלה ממאה שנה. כוונתי להתעוררות בעולם הישיבות לגווניו. יש ישיבות הסדר שבהן יש כבר לימוד מסודר בירושלמי, יש מכונים ללימוד ירושלמי, וכמו כן ידוע שבחסידות גור חידש האדמו"ר בעל ה'לב שמחה' את לימוד הדף היומי בירושלמי. ההתעוררות ללימוד מלווה בהוצאות חדשות של התלמוד הירושלמי עם פירושים חדשים.

² דוגמה מובהקת היא מאמרו של הרב משה פינצ'וק ביצ'הרי יד.

אמר רב חסדא: נחזי אנן, מדרב מצלי של שבת בערב שבת מבעוד יום - שמע מינה הלכה כרבי יהודה. אדרבה, מדרב הונא ורבנן לא הוו מצלו עד אורתא, שמע מינה אין הלכה כרבי יהודה! השתא דלא אתמר הלכתא לא כמר ולא כמר, דעבד כמר - עבד, ודעבד כמר - עבד. רב חסדא וסתמא דגמרא בעקבותיו מנסים לפשוט את ההלכה בעניין **מנחה** מתוך הנהגה למעשה של רב ורב הונא בעניין זמן תפילת **ערבית!** אם רב התפלל ערבית מבעוד יום מוכח שסבר שזמן תפילת מנחה הוא עד פלג המנחה כר' יהודה, ואם רב הונא הקפיד להתפלל רק אחר חשיכה מוכח שסבר כתנא קמא שזמן מנחה הוא עד הערב. דברי הבבלי האלו מבוססים על ההנחה שאין חפיפה בין הזמנים של תפילת מנחה ותפילת ערבית, אלא זמן תפילת ערבית מתחיל כשמסתיים הזמן שבו ניתן להתפלל מנחה³. תוצאה ישירה של הנחה זו היא שר' יהודה ותנא קמא נחלקו גם בזמן תפילת ערבית. לפי ר' יהודה זמן ערבית מתחיל אחרי פלג המנחה, ולפי תנא קמא זמן ערבית מתחיל אחרי חשיכה. המסקנה ההלכתית של הבבלי היא "ד'עבד כמר עבד..." כל הראשונים הבינו שאדם יכול לבחור כמי לפסוק, ובלבד שיעשה לעולם כאותה שיטה שבה בחר. וכך נפסק בשו"ע (או"ח רלג, א):

מי שהתפלל תפילת המנחה לאחר ו' שעות ומחצה ולמעלה, יצא. ועיקר זמנה מט' שעות ומחצה ולמעלה עד הלילה לרבנן, ולרבי יהודה עד פלג המנחה שהוא עד סוף י"א שעות חסר רביע... ואסיקנא, דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד; **והוא שיעשה לעולם כחד מינייהו**, שאם עושה כרבנן ומתפלל מנחה עד הלילה, שוב אינו יכול להתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה; ואם עושה כר' יהודה ומתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה, צריך ליהזר שלא יתפלל מנחה באותה שעה. ועכשיו שנהגו להתפלל תפלת מנחה עד הלילה, אין להתפלל תפלת ערבית קודם שקיעת החמה; ואם בדיעבד התפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ולמעלה, יצא. **ובשעת הדחק**, יכול להתפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ולמעלה.

ועל כך מוסיף הרמ"א:

ולדידן במדינות אלו שנוהגין להתפלל ערבית מפלג המנחה, אין לו להתפלל מנחה אחר כך; ובדיעבד או בשעת הדחק, יצא אם מתפלל מנחה עד הלילה דהיינו עד צאת הכוכבים. כלומר מנהג המחבר היה כרבנן, ומנהג הרמ"א כר' יהודה. שניהם מודים שבדיעבד או בשעת הדחק אם שינה יום אחד ממה שרגיל ונהג כשיטה השנייה יצא. אך כל האחרונים מבארים את דברי המחבר והרמ"א, שכל הקולא בדיעבד ובשעת הדחק היא דווקא שבאותו יום שנהג כשיטה השנייה, נהג לגמרי כשיטה זו. לא שהתפלל מנחה אחרי פלג המנחה ומעריב לפני צאת הכוכבים, שאז זה תרתי דסתרי, שהרי יצא ידי חובה של ערבית לפי ר' יהודה, וידי חובה של מנחה לפי תנא קמא⁴.

המחבר, שכאמור פסק כרבנן, הקל בערב שבת לפסוק לכתחילה כר' יהודה (שו"ע או"ח רסז, ב): מקדימין להתפלל ערבית יותר מבימות החול, ובפלג המנחה יכול להזליק ולקבל שבת בתפלת ערבית ולאכול מיד.

ומבואר במשנ"ב (ס"ק ג) שהנימוק לכך הוא כדי להוסיף מחול על הקודש:

משמע מדברי המגן אברהם דאפילו הנוהגין להתפלל מעריב בזמנה מותרים להתפלל בליל שבת מבעוד יום, ובלבד שיהיה מפלג המנחה ואילך, דכיון דמצוותה להוסיף מחול על הקודש וכבר קיבל שבת עליו יכול לסמוך על דעת הסוברים דהוי כלילה לענין תפילה.

והמשנ"ב מוסיף שם אזהרה:

אך הנוהג כן ייזהר על כל פנים בערב שבת להתפלל מנחה קודם פלג המנחה כדי שלא יהיה תרתי דסתרי אהדי [היינו דלדעת ר' יהודה בגמרא זמן מנחה נמשך רק עד פלג המנחה ומשם ואילך הוא זמן תפלת ערבית ולדעת רבנן זמן מנחה הוא עד סוף היום וזמן מעריב הוא בערב].

³ כמובן, הנחה זו אינה ברורה מאליה, שהרי אף שברור שאת תפילת המוספין מתפללים אחר שחרית, יש זמן מסוים שהוא חופף לשתי התפילות, וכך גם למוסף ומנחה יש חפיפה מסוימת אף שבדרך כלל הסדר הוא שמתפללים מוסף ורק אח"כ מנחה. עיין לקמן שלדעתנו אין כך דעת הירושלמי, אלא סבר שיש זמן מסוים שבו ניתן להתפלל את שתי התפילות, ובלבד שיקדים מנחה לערבית.

⁴ לדוגמה המשנ"ב שם ס"ק יא: "ובשעת הדחק וכו' - ר"ל דאף אם דרכו תמיד להתפלל מנחה אחר פלג מ"מ יכול להתפלל תפלת ערבית ג"כ בזמן הזה. ומ"מ אין להקל בזה רק אם עכ"פ באותו היום התפלל מנחה קודם פלג; אבל אם באותו היום גופא התפלל מנחה אחר פלג - שוב אסור לו להתפלל ערבית קודם הלילה, דהוי תרתי דסתרי באותו יום גופא.

מכל האמור עד לכאן נראה היה, שאין להתיר בשום פנים ואופן לעשות תרתי דסתרי. הנימוק לכך - ברור, שהרי קיימא לן "מקולי בית שמאי ומקולי בית הלל - רשע"⁵. אולם בשני המקומות הן שציינו לעיל - הן בהלכות מנחה והן בהלכות שבת - מביא המשנ"ב שיטה מפתיעה של האחרונים. כך הוא כותב בהלכות תפילה (סי' רלג ס"ק יא):

וכל זה - אם מתפלל ביחיד; אבל ציבור שהתפללו מנחה וכשילכו לביתם יהיה טורח לקבצם שנית לתפלת ערב ויתבטל תפילת הציבור לגמרי - **הקילו האחרונים** שמותר להתפלל ערבית סמוך למנחה...

וכן בהלכות שבת (סי' רסז ס"ק ג):

ויש אומרים דבציבור יש להקל להתפלל מעריב מבעוד יום אף אם התפלל מנחה אחר פלג המנחה. ונראה לי שאין לסמוך על זה, רק כשהוא מתפלל מעריב על כל פנים בבין השמשות ובשעת הדחק אבל לא כשהוא עדיין ודאי יום⁶.

והדברים תמוהים מאוד, כיצד יתכן שהקלו האחרונים לעשות תרתי דסתרי, כאשר לפי הגדרת התלמוד העושה מעשה כזה נחשב לרשע⁷?

ג. סוגיית הירושלמי

בסוגיית המקבילה בירושלמי (ברכות פ"ד ה"א ז, ג)⁸ נאמר:

רבי מפקד לאבדן אמוריה, אכריז קומי ציבורא: מאן דמצלי צלי דרמשא עד יומא קאים.
רבי חייא בר ווה מפקד לאמוריה, אכריז קומי ציבורא: מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים.
אמר ר' חנינא: משכני רבי ישמעאל בי ר' יוסי אצל פונדוק אחד. אמר לי: כאן נתפלל אבא של לילי שבת בערב שבת

אמר רבי אמי: רבי יוחנן פליג⁹, ולא הוה צריך מפלגה על הדא למה שכן מוסיפין מחול על קודש. ועוד דסלקון חומרייא מן ערב לציפורן ואמרין כבר שבת רבי חנינא בן דוסא בעירו. ווידה אמרה דא¹⁰ - דאמר רבי חנינא משכני ר' ישמעאל ביר' יוסי אצל פונדוק אחד אמר לי כאן נתפלל אבא של מוצאי שבת בשבת.

ואפילו אף עלה לא הוה צריך מיפלגה דרבי מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאי' ר' חייא בר ווה מפקד לאמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים.

דבית רבי ינאי אמרין עלה אדם על מיטתו אין מטריחין אותו לירד¹¹. אמר רבי זעורא כל מן דהוינא עבד כן, הוינא מפחד בליליא, לית לך אלא כהדא¹² דר' מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קיים.

⁵ עירובין ו, ב, חולין מג, ב.

⁶ לכאורה יש סתירה במשנה ברורה, שכאן בהלכות שבת הוא דוחה את קולת האחרונים, אך בהלכות מנחה לא דחה את דבריהם ומשמע שקיבלם להלכה. ויש ליישב בשני אופנים: א. למשנה ברורה היו כמה מהדורות ובין מהדורה למהדורה שינה את דעתו, ולא תוקן הדבר בכל המקומות. ב. את אחד הסימנים כתב בנו של החפץ חיים, המעיד בספר תולדות החפץ חיים שחלק מהסימנים נכתבו על ידו, ובכך הוא מסביר שם כיצד יש סתירות בין מקומות שונים במשנה ברורה.

⁷ זו כמובן הסיבה שבהלכות שבת דוחה המשנ"ב את קולת האחרונים.

⁸ יש מקבילה זהה בתענית פ"ד ה"א (דף סז, ג).

⁹ חלק על ר' חנינא האמורא וסבר שהמעשה בר' ישמעאל ברבי יוסי היה מחמת אונס גדול ולא כדבר שבשגרה (פירושו של בעל ספר חרדים על הדף בירושלמי).

¹⁰ הביאור המילולי: "איזו אמרה זו". לכל ההוראות של ביטוי זה בירושלמי עיי' במאמרו של פרופ' ל' מוסקוביץ בתוך ספר 'עטרה לחיים' עמ' 135 ואילך. כאן המובן של ההוראה הוא שבעקבות המקורות שהבאנו ברור שר' יוחנן לא חלק על ערבית מוקדמת בערב שבת, אלא באיזה עניין חלק? ומיישב התלמוד שחלק על ערבית מוקדמת במוצאי שבת שאז אין אומרים את הסברא של להוסיף מחול על הקודש (פירוש בעל ספר חרדים על אתר).

¹¹ היינו אם שכח להתפלל ערבית אין מטריחין אותו לירד ולהתפלל כיוון שתפילת ערבית רשות (בעל ספר חרדים).

¹² כלומר אין להקל בעניין תפילת ערבית אלא לעניין להתפלל מבעוד יום, אך אין להקל שלא להתפלל כלל אף שכבר עלה על מיטתו.

כל הדיון והמחלוקת בין ר' יוחנן לסתמא דתלמוד בירושלמי בעניין של תפילת ערבית מבעוד יום, הוא דיון עצמאי בנוגע לתפילת ערבית, ללא שום קשר לתפילת מנחה. מסקנת התלמוד היא, שאף במוצאי שבת ר' יוחנן לא היה צריך לחלוק, שהרי רבי ור' חייא נהגו להתפלל כך כל השבוע¹³.

משמעות הדבר לענ"ד היא, שגם לדעת תנא קמא, הסובר שזמן תפילת מנחה נמשך עד הערב, ניתן להתפלל ערבית מבעוד יום¹⁴, ובלבד שיתפלל ערבית לאחר שיתפלל מנחה. כלומר, לפי הירושלמי יש זמן מסוים ביום שבו ניתן להתפלל גם מנחה וגם ערבית, ובניגוד לדעת הבבלי שהניח שלא תיתכן חפיפה כלשהי בזמני מנחה וערבית, וכתוצאה מכך הסיק שנחלקו תנא קמא ור' יהודה בזמן שבו ניתן להתחיל ערבית.

עולה מהירושלמי שמי שמתפלל מנחה וערבית מבעוד יום - אינו עושה תרתי דסתרי, אף שמתפלל מנחה אחר פלג המנחה; אלא כאמור, זה מהני לדעת תנא קמא.

כמדומני שלאור הירושלמי דברי האחרונים לעיל מקבלים משמעות אחרת לגמרי, והתמיהה שתמהנו עליהם מתבארת. כנראה, מנהג ארץ ישראל (כפי העולה מהירושלמי שהיו מתפללים מבעוד יום) המשיך ונהג אף לאחר שהתפשטו פסקי הגאונים ונתקבל התלמוד הבבלי. האשכנזים - כפי שמעיד הרמ"א לעיל - נהגו להתפלל ערבית מבעוד יום, אלא שלפי הבבלי זה מהני רק לפי ר' יהודה וצריך להתפלל מנחה לפני פלג המנחה. אך המנהג הארץ ישראלי הקדום נשתמר ע"י הציבור כדעת הירושלמי, שהיו מתפללים מנחה וערבית זו אחר זו אחרי פלג המנחה. לפני האחרונים היה מנהג זה כה מושרש שכנראה לא היה בכוחם לעוקרו. מה שקבעו האחרונים להקל בציבור מפני שקשה לאוספו לא היה קולא, אלא להיפך. המנהג היה שאף היחיד היה מתפלל מנחה וערבית אחרי פלג המנחה מבעוד יום, והאחרונים החמירו ואמרו שביחיד אין להקל נגד הבבלי, ויש לעקור המנהג ולנהוג כר' יהודה ולהתפלל מנחה לפני פלג המנחה.

ד. המשמעות ההלכתית

כידוע, מעולם לא הייתה החלטה רשמית על כך שההלכה כתלמוד הבבלי. בארץ ישראל ובסביבותיה, וכן באשכנז, נהגו כירושלמי, ואילו בבבל נהגו כמסורות בבל וכפי פסיקת התלמוד הבבלי. בתקופת הגאונים מרכז התורה עבר לבבל, וכמעט שלא נותרו חכמים בארץ ישראל. התוצאה הייתה שכל השאלות מכל העולם הופנו לגאוני בבל, שכמובן פסקו בהן לפי המסורת הבבליית שהתחנכו עליה. כך לאט לאט נדחקה לקרן זווית ההלכה הארץ ישראלית, והנהיגים כמותה נתמעטו עד שנתבטלו לחלוטין¹⁵.

המשמעות של האמור לעיל שלא הייתה החלטה רשמית על קבלת הבבלי (ושהמנהג הוא שיצר את המציאות הזו) היא, שבמקומות בהם המנהג הקיים נותר כירושלמי אכן מה שמחייב להלכה הוא המנהג הארץ ישראלי, דפוק חזי מאי עמא דבר וקבלת עם ישראל היא המחייבת.

אם כן ניתן לדבר על דרך פסיקה שבה תהיה הפסיקה כירושלמי. בכל מקום שבו המנהג ההלכתי אינו כפי שעולה ממסקנת הבבלי, אך מתברר שהוא נסמך על ההלכה הארץ ישראלית הקדומה, יש לנהוג במקרה זה כהלכה הארץ ישראלית המבוססת על הירושלמי, ולא על פי מה שיצא מהבבלי.

הנפקא מינה המעשית במקרה דנן הייתה שלא חששתי לחומרא של המשנ"ב שהחמיר בהלכות שבת שלא לסמוך על הקולא של האחרונים, והוריתי לגבאים שגם אם יתקבץ מניין אחר פלג המנחה, ניתן להתפלל בציבור מנחה וערבית בזו אחר זו מבעוד יום¹⁶. לולא שלמדתי את הירושלמי ודאי שהייתי מחמיר כמשנ"ב¹⁷, שהרי דבריו הם שיקוף ישיר של פסק הבבלי.

¹³ ראיה נוספת לכך שהלכה היא דלא כר' יוחנן היא עדות הירושלמי בתחילת המסכת פ"א ה"א (ב, א) על המשנה בברכות פ"א מ"א העוסקת בזמן ק"ש: "תני: הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו, אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת? אמר רבי יוסי אין קורין אותה בבית הכנסת בשביל לצאת ידי חובתו אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך דבר של תורה". כלומר מנהג ארץ ישראל הוא לקרוא קריאת שמע ולהתפלל ערבית קודם זמנה היינו קודם צאת הכוכבים! גם בסוגיה זו אין רמז בירושלמי לכך שמנהג זה הוא דווקא לשיטת ר' יהודה שזמן מנחה הוא עד פלג המנחה.

¹⁴ הנימוק לדעת בעל ספר חרדים הוא שכיוון שתפילת ערבית היא רשות ניתן להקל ולהתפלל אותה מבעוד יום.

¹⁵ הרי"ף בסוף ערובין אמנם נימק את הפסיקה בפועל כבבלי משום שהלכתא כבתראי, אך ברור שזה נימוק שבא להצדיק מציאות שכבר הייתה בפועל, ולא הייתה מעולם החלטה רשמית של כל חכמי ישראל על כך, אלא המנהג בשטח הוא שיצר את המציאות שהלכה כבבלי.

¹⁶ וייתכן שלפי האמור אף ביחיד ניתן להקל כירושלמי, ולא כאחרונים שהקלו רק בציבור. ונפקא מינה לחייל בצבא ששכח להתפלל מנחה לפני פלג המנחה ויוצא לפעילות מבעוד יום וכדומה.

¹⁷ דוגמה נוספת היא איסור 'חדש' בחו"ל. מהבבלי עולה שלכולי עלמא אסור, וכל השאלה אם מהתורה או מדרבנן. מנהג העולם בכל ארצות אירופה ובעוד מקומות היה להקל בחו"ל, וכל האחרונים ניסו ליישב את המנהג בתירוצים שרובם ככולם דחוקים מאוד. לכן הורה המשנ"ב שיש להחמיר. מבידיקת הסוגיה בירושלמי מוכח

שמחלוקת התנאים היא אם מותר לגמרי או אסור מהתורה, וקיימא לן כתנא קמא הסובר שמותר מהתורה, וזהו כנראה פשר המנהג שנהגו להקל, כיוון שנהגו כהלכה הארץ ישראלית הקדומה. למרות התפשטות הבבלי בעניין זה לא זזה ההלכה הארץ ישראלית ממקומה במשך מאות שנים. גם כאן, לאור הירושלמי, כיון שכך נותר המנהג בשטח, אין להחמיר כפסק המשנ"ב.